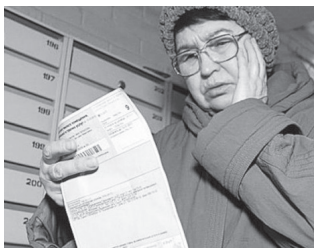

«Просто війна» на Донбасі та «самовизначений» Крим

Як засвідчило опитування мешканців Конотопа, цілісної думки з приводу ключових питань української дійсності суспільство не має

» стор. 4—5

Життя в борг

Із нового року в Україні суттєво здорожчає «комуналка» і ... обсяги неплатежів за неї

» стор. 2

Щеплення надією

У Європі стартувала загальна добровільна та безкоштовна вакцинація від коронавірусу

» стор. 13

Україна молода

Вівторок, 29 грудня 2020 року

№129 (5731)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 28,291 грн
1 € = 34,389 грн
1 рос. руб. = 0,381 грн

Рік після карантину

У 2021-му українська економіка почне розвиватися, при цьому погіршиться баланс, Укрзалізниця та «Енергоатом» опиняться на межі краху, а долар коштуватиме 29-30 гривень

» стор. 6

Найбільші і найважливіші для українців підприємства можуть не витримати кризи, спричинену ковідом і непрофесійністю вітчизняної влади.
Фото з сайту ubryka.com.

Валентина САМЧЕНКО

Кінець тяжкого для всіх закладів культури карантинного року особливий оскал показав дитячим школам мистецтв у населених пунктах, де проходить реорганізація у рамках децентралізації влади. Загалом позитивний процес передачі повноважень на місцевий рівень може стати виразом для початкових дитячих музичних шкіл, існування яких із 2013 року батьки і викладачі уже відвойовували двічі. На кону у попередні рази були повноцінне навчання дітей музики, а не гуртковий варіант ознайомлення з інструментами і пісенною творчістю, а також фінансова доступність для всіх бажаючих розвиватися у дитячих школах мистецтв.

Та цього разу обставини «рубують» велику частину таких закладів під корінь, бо за процедурою їх мають офіційно... ліквідувати. А що далі — залежатиме від розуміння місцевих можновладців важливості для містечка і району надавати дітям мистецькі знання та бажання виділяти фінансування таким закладам. На кону — від 2 до 8 млн грн на рік на один такий центр для розвитку дітей. Насправді гроші не такі вже й великі, якщо не економити на підростаючому поколінні.

Найбільшого розголосу нині набула ліквідація дитячих шкіл мистецтв в Ужгородському районі Закарпаття.

50 років — і досить?

Сесія Ужгородської районної ради 2 грудня ухвалила рішення про ліквідацію Середнянської дитячої школи мистецтв. Аналогічними розпорядженнями депутати ухвалили ліквідацію ще трьох мистецьких шкіл району. Це не могло не викликати обурення і протести. Батьки і вчителі відразу почали звертатися до влади усіх рівнів, зокрема написали і в Комітет ВР з питань гуманітарної та інформаційної політики Ірині Констанкевич, першій заступниці голови, яка курирує питання позашкільної мистецької освіти.

Середнянська дитяча школа мистецтв була заснована 50 років тому. Нині там навчаються 328 дітей і працюють 37 учителів. Навіть у карантинний період заклад може похвалитися багатьма здобутками вихованців. Ось лише кілька останніх. Отримали нагороди III дистанційного Міжнародного фестивалю-конкурсу інструментального, вокального, хореографічного, театрального мистецтва та театрів мод «Простір майбутнього» (м. Київ) та Міжнародного фестивалю-конкурсу «Святковий передзвін». За результатами виступу на Міжнародному дистанційному фестивалі-конкурсі «Гармонія талантів» учениця Яна Глодан (акордеон) у номінації «Інструментальне мистецтво» виборола друге місце. За результатами Всеукраїнського відкритого конкурсу молодих виконавців української інструментальної музики імені Германа Жуковського (Рівне-Радивилів) Стегун Йосип (акордеон) став лауреатом III премії. Наймолодша учениця Середнянської ДШМ вокалістка Поліна Довгош стала днями лауреатом II і III премії Міжнародного дистанційного фестивалю-конкурсу Creative People Fest (м.Київ).

кого (Рівне-Радивилів) Стегун Йосип (акордеон) став лауреатом III премії. Наймолодша учениця Середнянської ДШМ вокалістка Поліна Довгош стала днями лауреатом II і III премії Міжнародного дистанційного фестивалю-конкурсу Creative People Fest (м.Київ).

Відповідальність райрад і громад

«Питання ліквідації музичних шкіл було порушено у зв'язку з децентралізацією. Районні ради випадають із прямих бюджетних відносин, — так коментує ситуацію в. о. голови Ужгородської районної ради Степан Мацко. — Ужгородська райрада, яка є засновником чотирьох музичних шкіл у районі, не матиме можливості їх фінансування — кошти не передбачені, тому ми повинні були вирішити це питання. Оптимальний варіант — проект рішення був такий — райраді вийти зі складу засновників. Депутатський корпус і профільні комісії засідали, було безліч нарад перед сесією. Але якщо новий склад сільрад ще не розпочав виконання своїх повноважень, то попередній склад уже не хотів брати на себе відповідальність».

Тобто громади, ухваливши на сесіях відповідні рішення, мають узяти на утримання дитячі мистецькі центри, якщо райрада виходить зі складу засновників. Оскільки таких «низових» рішень не було, то на розгляд сесії райради винесли питання про ліквідацію цих закладів.

■ СКАНДАЛ

Операція «Ліквідація»

Децентралізація продукує рішення про закриття дитячих музичних шкіл у регіонах. Чи вдасться їх зберегти?

Вихованці Середнянської школи мистецтв.
Фото зі сторінки голови Закарпатської ОДА.

Поки невідомо, які важелі впливу мають запрацювати, аби всі громади утримували дитячі мистецькі школи. Депутати райради неначе сподівалися, що їхнє рішення про ліквідацію має прискорити сільські громади визначитися. Утім таке перепасування можна сприймати і як найпростіший спосіб відхреститися від проблеми, зняти з себе відповідальність за її вирішення.

«Коли громада звернеться до нас із рішенням про те, що бере школу на утримання, — новий склад районної ради одразу приймає рішення призупинити ліквідацію школи. Але до сьогодні таких звернень ще немає. Ми не хочемо ліквідувати школи, але закон поставив нас у такі рамки, що ми не можемо діяти інакше», — бідкається в медіа в. о. голови Ужгородської районної ради Степан Мацко.

Якщо ОТГ беруть на утримання дитячі мистецькі школи — це не за день робиться. Спо-

чатку мають ухвалити на сесії рішення, потім внести зміни до статуту. І чи не найвагоміше — передбачити кошти на утримання цих закладів. Кінцевий термін передачі майна від райради громадам — до 1 липня 2021 року. Спочатку райради мають передати установи, а згодом майно й будівлі.

Київ й Ужгород як спостерігачі?

Голова Середнянської об'єднаної громади Руслан Чорнак назвав бюджет Середнянської ДШМ — 8 млн грн, акцентувавши на тому, що в бюджеті ОТГ недоїмка — 4 млн грн. Посадовець коментує у відкритих джерелах: «Конкретно в цей момент я не готовий узяти на себе відповідальність за утримання школи, адже потім, якщо ми не матимемо з чого платити заробітну плату її працівникам — це вже кримінальна відповідальність. Якщо ти взяв на баланс установу й не маєш коштів

її утримувати — за це передбачено кримінальну відповідальність. Педагоги, не отримавши зарплати, мають підстави позиватися до суду щодо відкриття кримінальної справи. Це не жарти».

Ще важливий нюанс: у рішенні Ужгородської районної ради йдеться не лише про дитячі музичні школи, а й про культурно-спортивні заклади району, їх усі ліквідують, окрім установ соціального захисту. Жодна новостворена громада не виявила бажання взяти собі на баланс музичну, спортивну школу чи інший заклад, підкреслює Руслан Чорнак.

До лютого Середнянська школа працюватиме у звичному режимі. Утім це буде навіть не закінчення нинішнього навчального року. І чомусь зовсім не турбує нині проблема цієї й інших дитячих мистецьких шкіл Міністерство культури й інформаційної політики, чиновникам якого вигідно позиціонувати все як суто зону відповідальності місцевої влади.

«Середнянська школа мистецтв і скандал, який виник навколо рішення про її ліквідацію, стали таким собі провісником того перехідного періоду, в якому ми будемо жити наступні кілька місяців, — прокоментував Олексій Петров, голова Закарпатської обласної ради, на своїй сторінці у соціальній мережі. І закликав новообраних голів і депутатів спілкуватися з громадою, пояснювати людям її зміни, які відбуваються, дослухатися до їхньої думки, резюмувавши: «Сьогодні у всіх нас є чудова можливість показати нову якість влади в умовах, коли фінансами та ресурсами можна розпоряджатися на місцях і не чекати, коли хтось ухвалить рішення в Києві чи Ужгороді».

(У статті використано цитати з тексту Оксани Головчук, членкині Спільки журналістів України). ■

Валентина САМЧЕНКО

«Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика» — так називаються проект і виставка, яку презентували у сесійній залі міськради Кам'янця-Подільського. Саме це місто у період визвольних змагань українців у 1917—1921 роках було головним центром формування військ Української Народної Республіки; а з 22 березня 1919-го по листопад 1920 р. — столицею УНР.

Саме з Кам'янця-Подільського 24 березня 1919 року Українська республіканська капелла, створена музичним відділом Міністерства освіти УНР за дорученням голови Директорії Симона Петлюри, зі «Щедриком» вирушила, щоб розказати світу про Україну. Саме в цьому місті Капела УНР отримала державну печатку, співаки пройшли курси французької мови, там відбулися основні репетиції та остаточно було сформовано склад хористів (багато долучено кам'янчан). Результатом турне стали близько 600 концертів, 200 міст, 17 країн і те, що музика Миколи Леонтовича до народного «Щедрика» стала однією з головних мелодій у дні Різдвяно-новорічних свят по всьому світу.

У Кам'янці-Подільському 26 грудня

■ РАРИТЕТИ

Столітній голос «Щедрика»

У Кам'янці-Подільському прозвучав перший американський запис найвідомішої української щедрівки

прозвучав «Щедрик» із єдиної в Україні платівки з першим його записом! Запис хору під керівництвом Олександра Кошиця у 1922 році здійснила компанія Brunswick, США. А також представили перший відомий грамзапис Caroll of the Bells. Ці записи вперше публічно відтворили на грамофоні The Victor-Victrola VV-VI (виробництва США, 1922 рік), який є ровесником унікальної платівки. Організував перевезення зі США (Каліфорнія) до України унікальної платівки та грамофона колекціонер і дослідник Анатолій Паладійчук.

А народна хорова капела «Дніпро» Київського національного університету ім. Т. Шевченка заспівала прем'єру пісні The Bluebirds (1933) — невідомої в Україні версії, яка була написана за три роки до Carol of the Bells і слова якої ві-

дображають саме зміст «Щедрика». Ця капела є спадкоємцем і послідовником студентського хору Університету Святого Володимира, який під керівництвом Олександра Кошиця 1916 року в Києві вперше публічно виконав «Щедрика»: 25 грудня у залі червоного корпусу Університету, а 29 грудня — у залі Київського купецького зібрання (нині це Національна філармонія).

У 1933 році пісня «Щедрик» потрапила в уяві американського музиканта Макса Крона (Max T. Krone) не дзвониками, а синіми пташками, що значно ближче до оригінальної української ідеї (Carol of the Bells з'явилась лише у 1935-1936 pp.). Зрештою пісня The Bluebirds є адаптованим перекладом українського тексту «Щедрика». Хоча як бачимо, у партитурі не без гріха — зазначає-

Запис хору Олександра Кошиця у 1922 році здійснила компанія Brunswick, США.

Фото з сайту kam-pod.gov.ua.

ся, що це переклад із російської», — коментує Тіна Пересунько, авторка й координаторка проекту «Світовий тріумф «Щедрика» — 100 років культурної дипломатії», а також «Кам'янецьких нот і крил Щедрика». ■